

ПРАВИЛНИК ЗА СОДРЖИНАТА НА ОДДЕЛНИТЕ СМЕТКИ ВО СМЕТКОВНИОТ ПЛАН

(“Сл.весник на РМ” број 13/94,30/2000)

Важи од 15.04.2000 година

I. ОСНОВНИ ОДРЕДБИ

Член 1

Субјектите од член 1 на Уредбата за сметковниот план (“Сл. весник на РМ” бр. 29/2000) ги искажуваат средствата, капиталот, обврските, приходите, расходите и резултатот од работењето, според содржината на сметките пропишани со овој правилник*.

Член 2

Податоците за синтетички сметки (сметки) се обезбедуваат на начинот кој и одговара на техниката што се применува во водењето на книговодството.

II. СОДРЖИНА НА ГРУПИТЕ И НА ОДДЕЛНИТЕ СМЕТКИ КЛАСА:ПОБАРУВАЊА ЗА ЗАПИШАН А НЕУПЛАТЕН КАПИТАЛ И ПОСТОЈАНИ СРЕДСТВА

Член 2-а

На сметките од групата 00 - Побарувања за запишан а неуплатен капитал, се опфаќа запишаниот а неуплатен капитал, според називите на сметките од оваа група, согласно со Законот за трговските друштва и други соодветни законски прописи.

Врз основа на договорот за друштвото се одредуваат роковите за уплата на разликата на основаниот влог, а според него и книговодствено ќе се искаже побарувањето за запишан а неуплатен основаен капитал со истовремено искажување на основаниот капитал кој треба да се плати.

Член 3

На сметките од групата 01-Нематеријални средства, се опфаќат издатоците што се отпишуваат во подолг период од една година, а кои не можат да се распоредуваат на одделни материјални вложувања, според називите на сметките од оваа група.

На сметка 010 - Издатоци за истражувања и развој се опфаќаат издатоците за истражувања и развој на пазарот, технологијата и производите чии ефекти се очекуваат во подолг период од една година.

На сметка 011- Основаачки издатоци, се опфаќаат издатоците за студии и истражувања, за изработка и набавка на проектна и друга документација, за стручно оспособување и усовршување на кадрите, за камати и премии за осигурување, како и други издатоци во врска со основаањето на субјектите, односно организациониот дел или постројката во нивен состав.

На сметка 012 - Гудвил (Г оодвил), се опфаќа разликата меѓу повисоката куповна и пониската книговодствена вредност при купувањето на делови или цели субјекти.

На сметка 014 - Заштитни знаци и слични права, се опфаќаат вложувањата во други нематеријални права што се користат во периодот подолг од 12 месеци. На оваа сметка се искажуваат и наемнините и лизингот платен за периодот подолг од 12 месеци.

На сметка 017 - Останати нематеријални средства, се опфаќа и разграничениот дел на негативни курсни разлики над инфлацијата, односно ефектите од ревалоризацијата кои произлегуваат од побрзиот растеж на курсот на долгорочните обврски и побарувања во странска валута во однос на растежот на цените на производителите на индустриски производи.

На сметка 018 - Вредносно усогласување на нематеријалните средства (ревалоризација), како и на сите други сметки на вредносно усогласување, се искажува пресметаното вредносно усогласување на основаните сметки од соодветната група на средства.

На сметка 019 - Акумулирана амортизација на нематеријалните средства (исправка на вредноста), субјектот обезбедува евиденција на аналитичките сметки, по основаните сметки од оваа група.

Во рамките на оваа сметка субјектот може да отвори и посебна аналитичка сметка за збирниот износ на пресметаната амортизација во текот на пресметковниот период.

Член 4

На сметките од групата 02 - Материјални средства, се опфаќаат промените на природните богатства, издатоците за купување и изградба на средствата за работа како и останатите материјални средства, според називите на сметките од оваа група.

На сметка 020 - Земјишта и шуми, се опфаќаат земјиштата по пазарната или проценетата вредност како и шумите по проценетата вредност.

На сметка 021- Градежни објекти, се опфаќаат сите градежни објекти кои служат за вршење на дејноста.

На сметка 024 - Повеќегодишни насади и основано стадо, се опфаќа вредноста на повеќегодишните насади и сите видови добиток, освен на добитокот во гоење и за промет.

На сметка 027 - Останати материјални средства, се опфаќаат останатите материјални средства кои посебно не се опфатени со одделните сметки од групата 02, како и становите и станбените згради, прибавувањето на станови и станбени згради, објектите и опремата за други потреби, прибавувањето на средствата за други потреби и средствата за потребите на одбраната.

На сметка 028 - Вредносно усогласување на материјалните средства (ревалоризација), се опфаќа вредносното усогласување на природните богатства (земјишта и шуми) кое претставува разлика меѓу проценетата вредност на природните богатства на крајот од пресметковниот период и нивната книговодствена вредност, како и вредносното усогласување на средствата за работа, на становите и станбените згради, на средствата за други потреби и на останатите неспомнати материјални средства. Утврденото побарувачко салдо се книжи врз товар на оваа сметка а во корист на сметките од групата 93.

На сметка 029 - Акумулирана амортизација на материјалните средства (исправка на вредноста), субјектот обезбедува евиденција на аналитичките сметки по основаните сметки од оваа група, како и на становите и станбените згради, на средствата за други потреби, и на средствата за посебни намени: одбрана, солидарност и други намени.

Во рамките на оваа сметка субјектот води посебна аналитичка сметка за збирниот износ на акумулираната амортизација (исправка на вредноста), во текот на пресметковниот период.

Член 5 (бришан)

Член 6

На сметките од групата 04 - Долгорочни финансиски вложувања, се опфаќаат вложувањата според називите на сметките од оваа група, чиј рок на враќање е подолг од една година.

На сметка 047 - Откупени сопствени акции, се опфаќаат емитираните акции, платени акции кои субјектот повторно ги стекнал со купување или со подарок (донација), ако, согласно со соодветни прописи се чуваат повеќе од една година. На крајот на годината оваа сметка се затвора со одлука за намалување на сопствениот капитал.

Оваа позиција ќе се појави многу ретко и тоа тогаш кога субјектот ги повлекува емитираните акции со намера да ја заштити вредноста на своите акции и тоа до висината до која со законот се дозволува тие да бидат искажувани во билансот на состојбата.

На сметка 049 - Вредносно усогласување на долгорочните финансиски вложувања (исправка на вредноста), субјектот обезбедува аналитичка евиденција по основаните сметки од оваа група.

**Член 7
(бришан)**

**Член 8
(бришан)**

**Член 9
(бришан)**

**Член 10
(бришан)**

**КЛАСА 1:
ПАРИЧНИ СРЕДСТВА, ХАРТИИ ОД ВРЕДНОСТ, КРАТКОРОЧНИ
ПОБАРУВАЊА И ПЛАТЕНИ ТРОШОЦИ ЗА ИДНИТЕ ПЕРИОДИ И
НЕДОСТАСАНА НАПЛАТА НА ПРИХОДИ (АВР)**

Член 11

На сметките од групата 10 - Парични средства, се опфаќаат паричните средства во различни форми, според називите на сметките од оваа група а во согласност со прописите.

На сметка 100 - Жиро-сметки, се опфаќаат паричните средства на жиросметките, како и искористените рамковни кредити.

Побарувачкото салдо на оваа сметка се пренесува на крајот од пресметковниот период во корист на соодветни сметки од групите 24 и 25, со тоа што наведеното книжење субјектот може да го спроведува и во текот на годината.

На сметката 101- Издвоени парични средства и акредитиви, се опфаќаат средства издвоени на посебни сметки кај носителот на платен промет за отворени акредитиви во земјата, за исплата на чекови, за ивестиции и за други намени.

На сметката 107 - Останати парични средства, се опфаќаат средствата на посебните сметки на резерви, солидарност, за други потреби, депозитите и друго ако субјектот одлучи да врши плаќање од тие сметки, а паричните средства се издвојуваат на посебна сметка согласно со прописите.

Член 12

На сметките од групата 11- Хартии од вредност, се опфаќаат хартиите од вредност во номинален износ, според називите на сметките од оваа група.

На сметка 110 - Чекови, се книжи вредноста на примените чекови од домашни и странски субјекти, за продадените стоки и извршените услуги се до нивната наплата.

На сметка 111 - Меници, субјектот обезбедува аналитичка евиденција за износот на побарувањата по мениците (инструменти за плаќање) и за износот на каматите за идниот период.

Сметката 119 - Вредносно усогласување на хартиите од вредност (исправка на вредноста), задолжително се расчленува по основаните сметки од оваа група. На оваа сметка се книжат и отписите на побарувањата кои не претставуваат конечно отпишување. Дефинитивното отпишување на побарувањата се книжи директно на основаната сметка.

Член 13

На сметките од групата 12 - Побарувања од купувачите, се опфаќаат побарувањата од купувачите во земјата и странство по основа на продажба на постојани и обртни средства.

На сметка 120 - Побарувања од купувачите во земјата, се опфаќаат побарувањата по основа на продажба во корист на соодветните сметки на приходи (групите од 75 до 78). На оваа сметка субјектите што вршат комисиона продажба ги опфаќаат побарувањата од купувачите во корист на сметката 244 - Обврски по основа на комисиона и консигнациона продажба.

На сметка 121 - Побарувања од купувачите во странство, се опфаќаат побарувањата од странските субјекти по основа на извоз на стоки и услуги. На оваа сметка извозниците ги евидентираат побарувањата од странство врз основа на извоз од свое име и за туѓа сметка, во корист на сметката 243 - Обврски по основа на извоз за туѓа сметка и на сметката 244 - Обврски по основа на комисиона и консигнациона продажба.

Член 14 (бришан)

Член 15

На сметките од групата 14 - Побарувања од поврзани субјекти, се опфаќаат побарувањата според називите на сметките од оваа група.

На сметка 140 - Побарувања од поврзани субјекти, се опфаќаат побарувањата во пресметката од оваа група од поврзаните субјекти и побарувањата по основа на вложените средства во заеднички работи.

На сметка 142 - Побарувања од извозници, се опфаќаат побарувањата по основа на извозот кој го извршил извозникот од свое име за сметка на сопственикот на извезените производи и услуги.

На сметка 143 - Побарувања по основа на увоз за туѓа сметка, се опфаќаат побарувањата, трошоците и провизијата по основа на одделни увозни заклучоци.

Во корист на оваа сметка се книжи конечната пресметка на увозниот заклучок врз товар на сметката 120 - Побарувања од купувачите во земјата.

На сметка 144 - Побарувања по основа на комисиона и консигнациона продажба, се опфаќаат побарувањата по основа на оваа продажба, во корист на сметките од групата 75 - Приходи од продажба.

Член 16

На сметките од групата 15 - Краткорочни финансиски вложувања, се опфаќаат финансиските вложувања со рок на враќање до една година, според називите на сметките од оваа група.

На сметка 150 - Вложувања (во акции или удели) во поврзани субјекти, се опфаќаат краткорочно вложените и здружените средства во поврзаните субјекти.

На сметка 154 - Откупени сопствени акции, се опфаќаат емитираните акции, платени акции кои субјектот повторно ги стекнал со купување или со подарок (донација), согласно со Законот за трговските друштва.

Оваа позиција ќе се појави многу ретко и тоа тогаш кога субјектот ги повлекува емитираните акции со намера да ја заштити вредноста на своите акции и тоа до висината до која Законот за трговските друштва дозволува тие да бидат искажани во билансот на состојбата.

На сметка 157 - Останати краткорочни финансиски вложувања, се опфаќаат вложувањата како и втасаните отплати по долгорочни финансиски вложувања кои по договорниот рок, најдоцна на датумот под кој се сочинува годишниот биланс, се исклучуваат од долгорочните финансиски вложувања.

Член 17

На сметките од групата 16 - Побарувања од државата и други институции, се опфаќаат побарувањата од државата и други институции според називите на сметките од оваа група.

На денот на билансирањето, салдото на сметките од оваа група се пребива директно со салдото од сметките на групата 26 без прекнижување.

На сметка 160 - Данок на додадена вредност, се искажуваат побарувањата за данок на додадена вредност. Во задолжување на оваа сметка се искажува и пренесениот пресметан данок на додадена вредност од претходниот учесник во прометот (производителот, увозникот, трговијата и др.), а во одобрување на сметките 664 и 665.

На сметка 167 - Побарувања од државата и други институции по основа на останати неспомнати давачки, се опфаќаат побарувањата за регрес, премии, стимулации, дотации, компензации и слично, како и останатите побарувања од државата и други институции по основа на останати давачки кои не се опфатени со одделните сметки од оваа група.

Член 17-а

На сметките од групата 17 - Побарувања од вработените и останати побарувања, се опфаќаат побарувањата од вработените и останатите побарувања според називите на сметките од оваа група.

Член 18

На сметките од групата 19 - Платени трошоци за идните периоди и недостасана наплата на приходи (АВР), се опфаќаат однапред исплатените трошоци и приходи од тековниот период кои не можеле да бидат фактурирани.

Врз товар на сметката 190 - Однапред платени трошоци, се опфаќаат трошоците кои однапред се платени за најмногу 12 месеци, а се однесуваат на различни пресметковни периоди.

Во корист на оваа сметка се опфаќа пресметаниот отпис на однапред платените трошоци за периодот за кој се однесуваат извршените плаќања.

Врз товар на сметката 191 - Трошоци што се разграничуваат на повеќе години, се опфаќаат трошоците во врска со пробниот погон, развивањето на побарувачката за нови производи и усвојувањето на нови пазари со очекуваните повеќегодишни ефекти, како и трошоците од повеќегодишните закупи (лизинг).

Во корист на оваа сметка се опфаќа пресметаниот отпис на однапред платените трошоци за периодот за кој се однесуваат извршените плаќања.

Врз товар на сметката 192 - Пресметани приходи што не можеле да бидат фактурирани, се опфаќаат приходите од тековниот период кои не можеле да бидат фактурирани, а за кои настанале трошоци во тековниот период. Во корист на оваа сметка се книжи ликвидацијата на побарувањата со наплата или со пренос на друга сметка.

На сметка 197 - Останати платени трошоци за идните периоди и недостасана наплата на приходи, се опфаќа и разграничениот дел од примените девизни аванси до нивната реализација.

КЛАСА 2: ОБВРСКИ, ДОЛГОРОЧНИ РЕЗЕРВИРАЊА ЗА ТРОШОЦИ И РИЗИЦИ И ОДЛОЖЕНО ПЛАЌАЊЕ НА ТРОШОЦИ И ПРИХОДИ ВО ИДНИТЕ ПЕРИОДИ (ПВР)

Член 19

На сметките од групата 21 - Краткорочни обврски по основа на хартии од вредност, се искажуваат обврските за издадени хартии од вредност со рок на втасаност до една година во номинални износи, според називите на сметките од оваа група.

Сметката 211 - Обврски за издадени меници (инструменти за плаќање), задолжително се расчленува на две аналитички сметки, така што на првата се опфаќа номиналниот износ на обврските по меници, а на втората отстапувањето по основа на каматите од идниот период.

Член 20

На сметките од групата 22 - Краткорочни обврски спрема добавувачи и обврски за аванси, депозити и кауции, се опфаќаат фактурираните и нефактурираните обврски спрема добавувачите во земјата и во странство како и наплатите однапред и паричните обезбедувања од купувачите и од другите должници за обртни средства.

На сметка 221- Обврски спрема добавувачи во странство, се книжат обврските на добавувачите во странство, на товар на соодветните сметки од класите 0, 3, 4, и 7

кога се увезува за своја сметка, или на товар на сметката 143 - Побарувања по основа на увоз за туѓа сметка, кога субјектите увезуваат во свое име а за туѓа сметка.

Член 21 (бришан)

Член 22

На сметките од групата 24 - Краткорочни обврски спрема поврзани субјекти и по основа на учество во вложувања и учество во резултатот, се искажуваат обврските спрема поврзани субјекти, обврските за краткорочни здружувања, вложувања и други краткорочни финансиски обврски спрема називите на сметките од оваа група.

На сметка 240 - Обврски спрема поврзани субјекти, се искажуваат обврските во пресметката од оваа група спрема поврзаните субјекти и обврските од заедничките работи.

На сметка 242 - Обврски спрема увозници, се искажуваат обврските по основа на увозот што ги извршил увозникот од свое име и за туѓа сметка.

На сметка 243 - Обврски по основа на извоз за туѓа сметка, се искажуваат обврските, трошоците и провизијата по основа на одделни извозни заклучоци.

На сметка 244 - Обврски по основа на комисиона и консигнациона продажба, се искажуваат обврските спрема домашниот сопственик на стоки врз товар на сметката 120- Побарувања од купувачите во земјата (за продадени туѓи стоки во комисион) и на сметката 21 - Побарувања од купувачите во странство (за продадени туѓи стоки во консигнација).

На сметка 246 - Обврски спрема субјекти со кои субјектот е поврзан по основа на учество во вложувањата, се искажуваат обврските за здружени и вложени средства и други учества во вложувањата од поврзани субјекти.

На сметка 247 - Обврски по основа на учество во резултатот (во форма на дивиденда или во друга форма), се искажуваат обврските по основа на учеството

на вложувачите во резултатот кој не се припишува на главницата, на товар на соодветните сметки од групата 88.

Член 23

На сметките од групата 25 - Краткорочни обврски по основа на заеми и кредити, се искажуваат примените краткорочни заеми и кредити, според називите на сметките од оваа група.

На сметка 257 - Останати краткорочни обврски по основа на заеми и кредити, се искажуваат останатите обврските по основа на заеми и кредити, кои по договорениот рок, најдоцна на денот на годишниот биланс, се исклучуваат од долгорочни финансиски обврски.

Член 24

На сметките од групата 26 - Краткорочни обврски за даноци, придонеси и други давачки, се искажуваат обврските спрема државата и други инситуции за даноци, придонеси и други давачки според називите на сметките од оваа група.

На сметките 260 - Обврски за данок на додадена вредност и 261 - Обврски за акцизи, се опфаќаат назначените обврски кои настануваат согласно со соодветни законски прописи.

На сметките 262 и 265, се искажуваат обврските за даноци, придонеси и други давачки кои не се опфатени на сметките 260 и 261 и кои не зависат од деловните резултати (кои се вклучуваат во вредноста на вложувањата или се намируваат врз товар на расходите).

На сметка 263 - Обврски за даноци и придонеси од добивката, се искажува износот на пресметаните даноци, придонеси и други давачи од добивката по периодичната, полугодишната и годишната сметка на товар на сметката 810, 811, 840 и 841 (Даноци и придонеси од добивката од редовното работење и од вонредните активности пред оданочување).

На сметка 269 - Обврски за останати неспомнати даноци, придонеси и други давачки, се искажуваат обврските за запрените даноци, туристичка такса и другите обврски од оваа група кои не се опфатени со одделните сметки од оваа група.

Член 25

На сметките од групата 27- Краткорочни обврски за плати, други обврски спрема вработените и останати краткорочни обврски, се искажуваат обврските, пресметката и исплатата на платите и надоместите по основа на платите, обврските спрема вработените по други основаи, нераспоредената добивка од финансиската година и останатите неспомнати краткорочни обврски.

Во корист на сметката 270 - Обврски за плати и надомести на плати, се искажуваат обврските за плати и надомести на плати на вработените по сите основи (вкalkулирани, од резултатите, од дотациите и сл.). Врз товар на оваа сметка во

корист на другите сметки од оваа група се книжи пресметката на платите и надоместите (по рекапитулација на исплатните листи).

Врз товар на сметките 271 до 274 се искажуваат исплатените износи на обврските спрема називите на сметките.

На сметка 275 - Нераспоредена добивка од финансиската година, се искажува делот од добивката за финансиската година по сите оданочувања- нето добивката, која субјектот не ја распоредил во текот на годината и која се пренесува од сметката 889. Состојбата на оваа сметка при книжењето на почетната состојба во деловните книги наредната година се пренесува на сметката 950 - Акумулирана добивка.

На сметка 276 - Обврски за лични примања на сопствениците, се искажува делот од добивката за финансиската година по сите оданочувања - нето добивката, наменет за лични примања на сопствениците.

Член 25-а

На сметките од групата 28 - Долгорочни обврски и долгорочни резервирања за ризици и трошоци, се опфаќаат обврските по видови според називите на сметките од оваа група, во согласност со прописите како и формирањето, користењето и укинувањето на долгорочните резервирања за ризици и трошоци.

Член 26

На сметките од групата 29-Одложено плаќање на трошоци и приходи во идните периоди (ПВР), се искажуваат пресметаните трошоци кои го товарат тековниот пресметковен период, а не се фактурирани, како и однапред наплатените или пресметаните приходи во тековниот период кои се однесуваат на наредниот пресметковен период.

Врз товар на сметките од оваа група се книжи преносот на пресметаните приходи на соодветните сметки на приходите во периодот на кој се однесуваат извршените плаќања на пресметаните трошоци и преносот на други сметки.

КЛАСА 3: ЗАЛИХИ НА СУРОВИНИ, МАТЕРИЈАЛИ, РЕЗЕРВНИ ДЕЛОВИ И СИТЕН ИНВЕНТАР

Член 27

На сметките од групата 30 - Пресметка на набавката, се искажуваат куповната (фактурна) вредност и трошоците на набавката што се засметуваат во набавната вредност на материјалите, резервните делови и ситниот инвентар.

Во корист на сметката 309 - Пресметка на набавката, се книжи набавната вредност на одделни набавки на товар на соодветните сметки од групите 31, 32 и 35 или класа 4 за материјали и резервни делови што не се складираат.

Користењето на сметките на оваа група не е задолжително.

Член 28

На сметките од групата 31- Суровини и материјали, се искажуваат залихите, отстапувањата од планските вредности и вредносното усогласување на залихите на суровините и материјалите, според називите на сметките од оваа група.

На сметка 310 - Суровини и материјали на залиха, се искажуваат залихите на суровините, основаниот и помошниот материјал, горивата и мазивата според набавната - реалната или планската вредност. Ако суровините и материјалите се водат според планската вредност, отстапувањата од планската вредност се опфаќаат на сметката 319-Отстапување од цените на суровините и материјалите.

На сметка 317 - Вредносно усогласување на залихите на суровини и материјали (исправка-намалување на вредноста), се искажуваат законските и други усогласувања на вредноста на некурентните залихи.

Член 29

На сметките од групата 32 - Резервни делови, се искажуваат набавените делови за вградување, по правило без обработка и доработка, во сопствени производи и за одржување, поправки и реконструкција, како и отстапувањата од планските вредности и вредносното усогласување на залихата на резервни делови (исправканамалување на вредноста), според називите на сметките од оваа група.

Член 30

На сметките од групата 35 - Ситен инвентар и амбалажа, се искажуваат вредностите на ситниот инвентар, амбалажата и автогумите на залиха и во употреба, на соодветни сметки од оваа група.

Ако предметите на ситниот инвентар во употреба се отпишуваат калкулативно, според планот на користењето, отписите се искажуваат на посебна аналитичка сметка.

На сметка 357 - Вредносно усогласување на залихите на ситниот инвентар, амбалажата и автогумите (исправка-намалување на вредноста), се искажуваат законските и другите усогласувања на вредноста на ситниот инвентар, амбалажата и автогумите на залиха и во употреба, на посебни аналитички сметки во рамките на оваа сметка.

Член 30-а

На сметките од групата 37 - Аванси, депозити и кауции за суровини и материјали, резервни делови, ситен инвентар, амбалажа и автогуми, се опфаќаат плаќањата однапред и паричните обезбедувања на добавувачите и на другите доверители за обртни средства.

**КЛАСА 4:
ТРОШОЦИ И РАСХОДИ ОД РАБОТЕЊЕТО**

Член 31

На сметките од групата 40 - Трошоци за суровини, материјали, енергија, резервни делови и ситен инвентар, се искажува вредноста на потрошокот и трошењето во работењето, преку сметките на залихите во класа 3 или непосредно (без складирање) според називите на сметките од оваа група.

На сметка 400 - Потрошени суровини и материјали, се искажува вредноста на потрошените суровини, основаниот и помошните материјали, канцеларискиот и друг материјал.

На сметка 401- Потрошена енергија, се искажува вредноста на потрошената енергија, потрошениот материјал за производство на енергија и погонско гориво.

На сметка 404 - Потрошени резервни делови, се искажуваат вградените делови, по правило без обработка и доработка, во сопствени производи или во средствата и одржување, поправка и реконструкција.

На сметка 405 - Отпис на ситен инвентар, се искажува еднократниот и калкулативниот отпис, како и отписите на вредноста на ситниот инвентар поради дотраеноста и застареноста.

Член 32

На сметките од групата 41- Услуги со карактер на материјални трошоци, се искажуваат услугите со карактер на материјални трошоци, според називите на сметките од оваа група.

На сметка 419 - Останати услуги, се искажуваат сите услуги што се непосредно врзани за остварувањето на процесот на производството, како што се: производствените услуги, услугите за освојување на ново производство и откривање на минерално и друго богатство, услугите за тековна заштита при работа, услугите за тековните потреби на научно истражувачката работа и останати слични услуги.

Член 33

На сметките од групата 42 - Резервирања за трошоци и ризици, се искажуваат вкалкулираните долгорочни резервирања за трошоци и ризици како што се резервирањата за: обновувањето на природните богатства, надоместот на штети, пензии на вработените, инвестиционото одржување на тековните (основаните) средства, покривање на дубиозните побарувања, гаранции, како и резервирањата по основа на стоки и други веројатни трошоци и ризици што ќе настанат по подолго време, а се однесуваат на сегашните ефекти.

Член 34

На сметките од групата 43 - Амортизација и вредносно усогласување на долгорочните и краткорочните средства, се искажува амортизацијата на нематеријалните и материјалните средства во согласност со прописите и вредносното усогласување на долгорочните и краткорочните средства и вложувања.

На сметка 433- Намалување на амортизацијата врз товар на сопствениот капитал, се искажуваат намалувањата на амортизацијата во согласност со одредбите на Законот за сметководството.

На сметка 434 - Вредносно усогласување на долгорочните и краткорочните финансиски вложувања, се искажува и делот од намалувањето на вредноста на постојаните средства кои се резултат на проценка.

На сметка 436 - Вредносно усогласување на краткорочните побарувања, се искажува отписот и вредносното усогласување (исправката на вредноста) на побарувањата и финансиските вложувања.

Член 35

На сметките од групата 44 - Нематеријални трошоци од работењето, се искажуваат означените трошоци според називите на сметките од оваа група.

На сметка 441 - Надомести на трошоците на вработените, подароци и помошти, се искажуваат надоместите на трошоците за превозот на вработените до работното место и од работното место, надоместите за сместување и исхрана на терен, трошоците за исхрана на вработените во текот на работата, регресот за годишен одмор, помош на семејства во случај на смрт, јубилејни награди и други лични примања и надомести на вработените.

На сметка 444 - Даноци, придонеси, членарина и други давачки кои не зависат од резултатот, се искажуваат обврските кои настануваат независно од резултатот како што се: давачки за користење на градско земјиште, давачки за користење на природни богатства, давачки за солидарност, трошоците за придонеси на Стопанската комора на Републиката и градот, трошоци за зачувување, унапредување и заштита на човековата работна и животна средина, членарина и останати даноци, придонеси и други давачки по останати основаи согласно со прописите.

На сметка 449 - Останати нематеријални трошоци, се искажуваат авторските хонорари, трошоците за привремени и повремени работи, останатите надомести на граѓаните, како и трошоците што не се опфатени со одделните сметки од оваа група.

Член 35-а

На сметките од групата 45 - Останати трошоци од работењето од редовната активност, се искажуваат трошоците според називите на сметките од оваа група.

На сметката 450 - Неотпишана вредност и други трошоци на отуѓени и расходувани постојани средства, се искажува неотпишаната вредност на нематеријалните

средства како и неотпишаната вредност на материјалните средства и хартиите од вредност, намалени за капиталната загуба.

На сметка 451- Намалување на вредноста на постојаните средства, се искажува делот од намалувањето на вредноста на постојаните средства, кое се спроведува согласно со законски пропис.

На сметка 459 - Останати неспомнати трошоци од работењето, се искажува и капиталната загуба.

Член 36

На сметките од групата 47- Плати и надомести, се искажуваат пресметаните плати и надоместите на платите за пресметковниот период.

Член 36-а

На сметките од групата 48 - Расходи по основа на камати, курсни разлики и слични расходи, се опфаќаат расходите според називите на сметките од оваа група.

На сметките 480, 481 и 482, се опфаќаат сите расходи на финансирање, според називите на сметките од оваа група што настануваат од односите со поврзани субјекти.

Член 37

Преку сметките од групата 49 - Распоред на трошоците, се пренесуваат вкупните трошоци при составување на билансот на успехот.

Сметките од групата 49 - се затвораат со сметките на останатите групи од класа 4 на крајот од годината, односно при изработката на годишната сметка.

КЛАСА 5: СЛОБОДНА (за интерна употреба-погонски пресметки и други потреби)

КЛАСА 6: ЗАЛИХИ НА ПРОИЗВОДСТВО, ГОТОВИ ПРОИЗВОДИ И СТОКИ

Член 38

На сметките од групата 60 - Производство, се опфаќа вредноста на производството, недовршените производи, полупроизводите и деловите како и незавршените услуги во цената на чинењето.

На сметка 607 - Вредносно усогласување на производството – услугите (исправка-намалување на вредноста), се опфаќаат законските и другите усогласувања на вредноста на некурентните залихи.

Член 39

На сметките од групата 63 - Готови производи, се опфаќа вредноста на готовите производи според називите на сметките од оваа група.

На сметките 634 - Вкалкулиран данок на додадена вредност и 635 - Вкалкулирани акцизи, се опфаќа данокот на додадена вредност и акцизи во вредноста на залихите на производите во “продавница” ако продажните цени се формираат со данокот на додадена вредност и акцизи. На товар на овие сметки во корист на сметките 260 - Обврски за данок на додадена вредност и 261 - Обврски за акцизи, се книжи данокот на додадена вредност и акцизи во цената на продадените производи од “продавница”.

Член 40

На сметките од групата 65 - Пресметка на набавката на стоки, се опфаќа вредноста на набавените стоки по елементите на набавната цена.

Преку сметката 659 - Пресметка на набавката, се пресметува и се пренесува вредноста на набавените стоки на сметките од групата 66.

Користењето на сметките од оваа група не е задолжително.

Член 41

На сметките од групата 66 - Стоки, се опфаќаат залихите на стоки.

На сметките 664 - Вкалкулиран данок на додадена вредност и 665 - Вкалкулирани акцизи, се опфаќа данокот на додадена вредност и акцизи во вредноста на залихите на стоки во “продавница” ако продажните цени се формираат со данок на додадена вредност и акцизи. На товар на овие сметки во корист на сметките 260 - Обврски за данок на додадена вредност и 261- Обврски за акцизи, се книжи данокот на додадена вредност и акцизи во цената на продадените стоки од “продавница”, како и пренесениот пресметан данок на додадена вредност или акцизи од претходниот учесник во прометот.

КЛАСА 7: РАСХОДИ И ПРИХОДИ

Член 42

На сметка 700 - Расходи по основа на продадени производи и услуги, се искажува вредноста на продадените производи и услуги по реалните трошоци, со задолжување на оваа сметка во корист на сметките од групата 60, односно во

корист на соодветната сметка од групата 63 или сметката 490 - Распоред на трошоците.

На товар на оваа сметка се книжат и пресметаните вредности според реалните трошоци на употребените сопствени производи и услуги за нематеријални и материјални средства, за ситен инвентар, за семе произведено за сопствени потреби, за прираст на основаното стадо и за заедничка потрошувачка.

На сметка 701с- Набавна вредност на продадени стоки, се опфаќа набавната вредност на продадените стоки во корист на соодветните сметки од групата 66.

На сметка 702 - Набавна вредност на продадени материјали, резервни делови и ситен инвентар, се опфаќа набавната вредност на продадените материјали, резервни делови и ситен инвентар, во корист на соодветните сметки од класата 3.

На сметка 703 - Расходи по основа на продадени стоки и материјали, се искажуваат трошоците од класа 4, во корист на сметката 490-Распоред на трошоците.

Член 44 (бришан)

Член 45

На сметките од групата 72 - Вонредни расходи, се опфаќаат расходите според називите на сметките од оваа група.

Во рамките на сметките од оваа група се вклучуваат расходите кои ретко се случуваат и не произлегуваат од вообичаените (редовните активности) и кои не се условени со никакви добивки. Тие настануваат неочекувано и не можат да се предвидат кога ќе се појават.

Член 46 (бришан)

Член 47

На сметките од групата 75 - Приходи од продажба, се опфаќаат остварените приходи од продажбата на производи, стоки, услуги, материјали, ситен инвентар, автогуми и амбалажа, според називите на сметките од оваа група.

На сметка 759 - Останати приходи од продажба на производи, стоки, услуги и материјали, се опфаќаат и приходите од надомести за извршени услуги во прометот на стоки и материјали.

Член 48

На сметките од групата 76 - Приходи од учества на вложувања и приходи од останати вложувања, се опфаќаат остварените финансиски приходи според називите на сметките од оваа група.

На сметка 760 - Приходи од учества на вложувања во поврзани субјекти, се опфаќаат сите финансиските приходи остварени од односите со поврзани субјекти.

Член 48-а

На сметките од групата 77 - Останати деловни приходи, се опфаќаат деловните приходи според називите на сметките од оваа група.

На сметка 773 - Приходи од продажба на постојани средства, се искажуваат приходите на нематеријалните средства како и материјалните средства и хартиите од вредност намалени за капиталната добивка.

На сметка 779 - Останати неспомнати деловни приходи, се искажува и капиталната добивка.

Член 49

На сметките од групата 78 - Вонредни - невообичаени приходи, се опфаќаат приходите според називите на сметките од оваа група.

Во рамките на сметките од оваа група се вклучуваат приходите кои потекнуваат од сосема невообичаени настани кои ретко се случуваат и немаат никаква поврзаност со настанатите трошоци од редовното работење.

Член 50 (бришан)

Член 51

Сметките од групата 79 - Разлика на приходите и расходите во финансиската година, на крајот на пресметковниот период, се задолжуваат за разликата меѓу приходите и расходите од редовното работење и од вонредните невообичаени активности, во корист на сметките 800 и 830 за износот на остварената добивка - добивката од редовното работење пред оданочување и добивката од вонредните невообичаени активности пред оданочување, а се одобрува за разликата на приходите и расходите од редовното работење и од вонредните невообичаени активности во пресметковниот период, врз товар на сметките 800 и 830.

КЛАСА 8 - РЕЗУЛТАТИ ОД РАБОТЕЊЕТО-

Член 52

Сметката 800 - Добивка од редовното работење пред оданочување, се одобрува, односно таа сметка се задолжува за разликата меѓу приходите од редовното работење и расходите од редовното работење во пресметковниот период. Ако од вкупниот приход не се надоместени вкупните расходи од редовното работење,

износот на ненадоместените вкупни расходи од редовното работење од вкупниот приход од редовното работење се книжи во корист на оваа сметка, а на товар на сметката 890 - Загуба од редовното работење пред оданочување.

Добивката од редовното работење пред оданочување се распоредува со книжење на товар на оваа сметка во корист на соодветните сметки од групите 81 и 82.

Член 53

Во корист на сметките од групата 81 - Даноци и придонеси од добивката од редовното работење пред оданочување, се книжат распоредените износи на остварената добивка од редовното работење пред оданочување на товар на сметката 800.

На товар на сметките 810 - Даноци од добивката од редовното работење и 811- Придонеси и други давачи од добивката од редовното работење, се книжат распоредените износи на остварената добивка од редовното работење пред оданочување што субјектот ќе ги утврди по периодична, полугодишна и годишна сметка, во корист на сметката 263 - Обврски за даноци и придонеси од добивката.

Ако износот на добивката од редовното работење пред оданочување, не е доволен за покривање на даноците, придонесите и другите давачки од добивката од редовното работење пред оданочување, разликата се книжи во корист на оваа сметка, а на товар на сметката 890 - Загуба од редовното работење пред оданочување.

Член 54

Во корист на сметката 871 - Добивка за финансиската година по сите оданочувања-нето добивка, се книжи добивката во пресметковниот период на товар на сметките 800 и 830.

На товар на оваа сметка се книжи распоредот на нето-добивката во корист на сметките од групата 88-Распоредување на добивката по сите оданочувања – нето добивка, согласно со општиот акт на субјектот, при што при распоредувањето на нето добивката по годишна сметка треба да се примени принципот на сразмерност на структурата на капиталот на сопствениците.

Член 55

Во корист на сметките од групата 88 - Распоредување на добивката по сите оданочувања - нето добивка, се книжат распоредените износи за намените според називите на сметките од оваа група, на товар на сметката 871 - Добивка за финансиската година по сите оданочувања- нето добивка.

На товар на сметката 880 - Покривање на загуба од претходни години, се книжи распоредениот износ за оваа намена во корист на сметката 960 - Пренесена загуба.

На товар на сметките 881 - Зголемување на трајниот капитал (капитал на сопствениците), и 882 - Зголемување на трајните вложувања, се книжи

распоредениот дел од добивката по сите оданочувања- нето добивка, во корист на сметките од групата 91.

На товар на сметката 883 - Дивиденди и други надомести на вложувачите, се книжи распоредениот дел од добивката по сите оданочувања -нето добивка, во корист на сметката 247 и дел на сметката 249.

На товар на сметката 884 - Резерви, се книжи распоредениот дел од добивката по сите оданочувања - нето добивка, во корист на сметката 94-Резерви.

На товар на сметката 885 - Плати од добивката, се книжи распоредениот дел од добивката по сите оданочувања - нето добивка, за плати во корист на сметката 270-Обврски за плати и надомести на плати.

Платите од добивката реализирани и по поранешните периодични и полугодишни сметки во истата деловна година, се книжат на товар на сметките 871 или 895 со одобрение на сметката 885.

На товар на сметката 886 - Лични примања на сопствениците, се книжи распоредениот дел од добивката по сите оданочувања - нето добивка, за лични примања на сопствениците во корист на сметката 276 - Обврски за лични примањана сопствениците.

На товар на сметката 887 - Останати намени, се книжи распоредениот дел од добивката по сите оданочувања - нето добивка, за останати намени во корист на сметката 919 - Останат капитал.

На товар на сметката 889 - Нераспоредена добивка, се книжи делот од добивката по сите оданочувања - нето добивка, кој според пресметката е распореден во корист на сметката 275 - Нераспоредена добивка од финансиската година.

Книжењата од ставовите 3, 4, 5 и 9 се вршат при составувањето на годишната сметка.

Користењето на сметките од оваа група не е задолжително.

Член 56

На сметките од групата 89 - Загуба, се опфаќаат книжењата според називите на сметките од оваа група.

При заклучување на деловните книги сметките од оваа група меѓусебно се затвораат.

Непокриената загуба од тековната година која во годишната сметка е искажана на сметката 961- Загуба за финансиската година, при преносот на почетните состојби во деловните книги на наредната година, се пренесува на сметката 960 - Пренесена загуба.

**КЛАСА 9
–КАПИТАЛ, РЕЗЕРВИ И ВОНБИЛАНСНА ЕВИДЕНЦИЈА–**

Член 57

На сметките од групата 90 - Запишан а неуплатен капитал, се опфаќа запишаниот а неуплатен капитал според називите на сметките од оваа група.

Во случај на еднострано издвојување на дел на субјектот во посебен субјект или на негово присоединување кон друг субјект вредноста на активата што се издвојува се искажува на дел од сметката 177, а се одобруваат соодветни сметки на кои таа актива е искажана и за истиот износ се врши вредносно усогласување (исправка на вредноста) на тие побарувања врз товар на сметките од групите 90 и 91, а во корист на дел од сметката 179, но најмногу до висината искажана на сметките од групите 90 и 91.

Книжењата од став 2 на овој член се вршат со состојба на денот на издвојувањето на дел од субјектот, според посебните пописни листи, односно сметководствената состојба.

Одредбите на ставовите 2 и 3 од овој член сообразно се применуваат и на другите средства.

Член 58

На сметките од групата 91- Запишан основаен капитал кој е уплатен, се опфаќа запишаниот основаен капитал кој е уплатен според називите на сметките од оваа група во согласност со прописите.

На сметката 919 - Останат капитал, се опфаќаат сите форми на капитал кои не се опфатени според називите на сметките од групата 91.

Продадените и запишаните интерни акции што се наплатуваат во рати се искажуваат по номиналната вредност на соодветните аналитички наведени сметки во рамките на сметките од групата 91 со задолжување на соодветна аналитичка сметка во рамките на групата 90 - Запишан а неуплатен капитал. За наплатениот износ по основа на продадените и запишаните интерни акции и сразмерен износ на попуст се одобрува соодветната аналитичка сметка во рамките на групата 90, со задолжување на сметките 100, 101 и 271 и соодветната сметка во рамките на сметките од групите 91 и 93.

Член 59

На сметките од групата 92 - Премии на емитирани акции, се опфаќаат премиите на емитирани акции, како остварен вишок над номиналната вредност на акциите, кој вишок претставува разлика помеѓу остварената пазарна вредност на акциите и нивната номинална вредност, односно кога продажбата на емитираните акции се врши по цена над номиналната вредност на акциите.

На товар на сметките од групата 92 се опфаќа и износот на оној дел од повлечените акции (откупени сопствени акции) кои не ќе се продадат во текот на

годината во рокот утврден со Законот за трговските друштва или друг пропис, за кој дел се врши намалување на вредноста на капиталот.

Член 59-а

На сметките од групата 93 - Ревалоризациона резерва, се опфаќа ревалоризационата резерва.

Член 59-б

На сметките од групата 94 - Резерви, се опфаќаат резервите според називите на сметките од оваа група во согласност со прописите.

Член 59-в

На сметките од групата 95 - Акумулирана добивка и добивка за финансиската година, се опфаќа акумулираната добивка и добивката за финансиската година, според називите на сметките од оваа група во согласност со прописите.

Во корист на сметката 950 - Акумулирана добивка, се книжи делот од нераспоредената добивка од поранешни години, со книжење на товар на сметката 275 -Нераспоредена добивка од финансиската година, која има статус на капитал и може да се користи за покривање на загубата како и за распоредување на начин предвиден во член 54, став 2 од овој правилник.

Член 59-г

На сметките од групата 96 - Пренесена загуба и загуба за финансиската година, се искажува пренесената - непокриена загуба од поранешните години и загубата за финансиската година.

Непокриената загуба во тековната година која со годишната сметка е искажана на сметката 961, при преносот на почетните состојби во деловните книги на наредната година, се пренесува на сметката 960 - Пренесена загуба.

Член 60(бришан)

Член 61(бришан)

Член 62 (бришан)

Член 63(бришан)

Член 64(бришан)

Член 65

На сметките од групата 99 - Вонбилансна евиденција, се опфаќаат туѓите средства во посед на субјектот и условните обврски на субјектот, а според принципите на двојно книговодство.

На сметките 990 и 994 - Активни сметки, се опфаќаат основаните средства во закуп, комисиони стоки, стоки во консигнација, материјали примени на обработка и доработка, хартии од вредност и друго.

На сметките 995 до 999 - Пасивни сметки, се опфаќаат, условните обврски по разни основи.

III. ПРЕОДНИ И ЗАВРШНИ ОДРЕДБИ

Член 66

Овој правилник влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во “Службен весник на Република Македонија”.